

Răspunderea penală a avocatului. Studiu de drept comparat

Rezumat : Teza „Răspunderea penală a avocatului. Studiu de drept comparat” are ca obiect o temă de drept penal extrem de actuală. În desfășurarea demersului comparativ, răspunderea penală a fost analizată atât prin filtrul doctrinei, cât și din perspectiva jurisprudenței. Activitatea de cercetare desfășurată în îndeplinirea acestui obiectiv a fost una complexă, care pe lângă studiul teoriei juridice a inclus și o amplă documentare din practica judiciară națională relevantă pentru tema cercetată.

Profesia de avocat este o arta și o știință fiind extrem de important ca avocatul să posede tehnica și metodologia judiciară a profesiei, arta oratoriei, precum și ținuta de rigoare pe care o impun solemnitatea ședinței de judecată și prestigiul profesiei de avocat.

Am urmărit în lucrare realizarea unei analize sistematizate, care să ofere o viziune mai amplă asupra temei și cu evidențierea aspectelor relevante într-un context mai larg, ce implică o dimensiune penală a cercetării, alături de o abordare din perspectivă istorică, particularizată pe tema cercetată, inclusiv prin raportare la aspecte de drept comparat, cu scopul de a contribui la sporirea orizontului de informații în legătură cu răspunderea penală a avocatului. Legislația penală actuală este corespunzătoare în mare măsură nevoilor de ordine și disciplină ale societății, această legislație fiind susceptibilă de modificări în vederea perfecționării legii penale și asigurării unui cadru de legalitate.

Actualitatea temei analizate este determinată de necesitatea de a aduce în atenție un aspect de mare gravitate care afectează societatea, deoarece faptele comise de avocați în ultimele două decenii au devenit extrem de frecvente. Cercetarea răspunderii penale a avocatului nu este doar un deziderat la nivel teoretic și formal, ci constituie o necesitate reală justificată de manifestarea puternică a infraționalității în zona avocaturii. Această analiză are rolul de a identifica dimensiunea fenomenului infrațional, precum și de a contribui la stabilirea unor măsuri de control și de prevenire a acestui fenomen, cu posibilitatea alcătuirii unui profil al celor care săvârșesc aceste infracțiuni.

Lucrarea este structurată în 5 capitole : Capitolul I- Organizarea avocaturii în România; Capitolul II- Răspunderea penală a avocatului; Capitolul III- Principalele fapte pentru care poate fi antrenată răspunderea penală a avocatului; Capitolul IV- Aspecte de drept comparat.Răspunderea penală a avocatului în alte legislații naționale și Capitolul V- Concluzii.Propuneri de lege ferenda. Teza mai cuprinde și o Anexă ce include Legile statelor membre UE cu privire la exercitarea profesiei de avocat.

Lucrarea debutează cu „Organizarea avocaturii în România” și urmărește să evidențieze rolul indispensabil al avocatului în administrarea echitabilă a justiției, recursul la istorie fiind necesar pentru a desluși sensul misiunii avocaților, avocatul nefiind un „tehnician al dreptului”, ci fiind un participant efectiv în procesul judiciar asigurând exercitarea drepturilor fundamentale garantate părților și apărându-le interesele. O jurisprudență europeană, constituțională și judiciară abundentă face dovada faptului că justiția nu s-ar putea înfăptui fără avocatură, ca profesie liberală.

Capitolul II este dedicat considerațiilor generale privind perspectiva istorică a răspunderii penale. Tot în acest capitol, am ales să tratez secretul profesional și dreptul la apărare, din perspectiva doctrinei și a practicii judiciare (interne, dar și europene).

Referitor la capitolele III și IV, multe dintre noțiunile de drept comparat au fost analizate odată cu infracțiunile din legislația noastră ce au corespondent în codurile penale ale altor țări.

Analiza infracțiunilor din CP român presupune și cercetarea unor reglementări referitoare la infracțiunile din alte legislații străine și se realizează prin raportare la soluțiile juridice din sistemele de referință în spațiul dreptului penal european (dreptul francez, italian, spaniol etc.) cu privire la care este prezentată incriminarea faptelor penale, cu specificarea că prezentarea acestora poate fi avută în vedere, atunci când este cazul, pentru dezvoltarea și îmbunătățirea propriilor reglementări.

În lucrare am încercat realizarea unor corelații și delimitări în raport de diferite probleme ridicate cu privire la infracțiunile săvârșite de avocați, cu mențiunea că uneori există impedimente în evidențierea unor paralele la nivelul aspectelor de drept comparat, determinate de diferențele existente la nivel legislativ.

Reglementările legislative din majoritatea țărilor europene sunt într-un proces continuu de perfecționare, fără ca unele dintre carențele acestora să-și fi găsit o soluționare definitivă. Un punct terminus al reformelor în justiție e greu de imaginat având în vedere dinamica și complexitatea vieții social-economice. Scopul este acela de a găsi soluții care să conducă la eficientizarea domeniului sistemului legislativ și la protejarea drepturilor fundamentale ale justițiabililor.

Dincolo de valorificarea legislației penale române, este importantă conectarea la curente de reglementare actuale ale sistemelor juridice de referință în dreptul penal european, dar și la alte legislații străine. O analiză a celor menționate ar putea contribui la dezvoltarea și îmbunătățirea reglementărilor proprii.

Analiza jurisprudenței evidențiază o intensificare a luptei de prevenire și combatere a infracțiunilor săvârșite de către avocați, însă agravarea acestor fapte și amplificarea continuă a fenomenului infracțional arată că sunt necesare demersuri constante de îmbunătățire a cadrului de protecție în acest domeniu.

Combaterea corupției în rândul avocaților, care ar trebui să contribuie la înlăturarea actului de justiție, este un element cheie asupra credibilității sistemului judiciar românesc, aducerea în fața justiției influențând în mod pozitiv percepția generală.

Fără a avea pretenția unei abordări exhaustive, apreciem că cercetarea răspunderii penale a avocatului, din perspectivă comparată a conturat o viziune panoramică, corespunzătoare gradului de interes specific domeniului cercetat și poate dobândi valoare la nivel legislativ prin faptul că unele propuneri de lege ferenda pot fi avute în vedere în procesul de legiferare în materia exercitării profesiei de avocat, dar și la nivel practic, prin soluțiile propuse și argumentele aduse în sprijinul acestora pentru unele probleme controversate din practică. Avocații și adevărata democrație sunt două noțiuni inseparabile.

Criminal liability of lawyers. Comparative law study

Abstract: The doctoral thesis “Criminal liability of lawyers. Comparative law study” approaches a criminal law topic of great actuality. Throughout the comparative endeavour, I analysed criminal liability through the filter of doctrine and from the perspective of jurisprudence. To attain this objective, I carried out a complex research activity that included (besides the study of legal theory) comprehensive documentation using the relevant national judiciary practice for this topic.

The lawyer’s profession is an art and a science – lawyers need to master the judiciary technique and methodology specific to the profession, the oratory art and the proper posture imposed by the solemn character of judgments and the prestige of the lawyer’s profession.

I focused on a systematised analysis throughout the thesis (obtaining an overview of the topic and highlighting relevant aspects in a broader context). I added a criminal study dimension to my research and a historical approach specific to the researched topic. I also considered comparative law aspects for a richer information horizon regarding the criminal liability of

lawyers. Current criminal legislation corresponds (to a great extent) to the order and discipline necessities of the society, as this legislation is prone to amendments. Their purpose is to improve criminal law and ensure a legality framework.

Concerning the actuality of the theme, it is necessary to bring to the forefront an alarming serious topic affecting society, given that the acts committed by lawyers in the past two decades have multiplied considerably. Researching the criminal liability of lawyers is not only a theoretical and formal desideratum, but it constitutes a necessity justified by the significant manifestation of criminality among lawyers. The role of this analysis is to point out the extent of the criminal phenomenon and contribute to measures meant to control and prevent this phenomenon. The ultimate goal is to elaborate a profile of people committing such offences.

The paper is structured into five chapters: Chapter I- Organisation of lawyer's profession in Romania; Chapter II- Criminal liability of lawyers; Chapter III- Main acts entailing the criminal liability of lawyers; Chapter IV- Comparative law aspects. Criminal liability of lawyers in other national legislations, and Chapter V- Conclusions. *Leges ferenda* proposals. The thesis also includes an Annex comprising the Laws of the EU Member-States concerning the exercise of the lawyer's profession.

The thesis begins with the "Organisation of lawyer's profession in Romania", pointing out the indispensable role of lawyers in the equitable delivery of justice; the use of history is necessary to clarify the meaning of lawyers' mission. They are not mere "law technicians" but actual participants in the judiciary process, ensuring the exercise of fundamental rights guaranteed to the parties and defending their interests. The abundant European constitutional and judiciary jurisprudence stands to prove that justice can never be delivered without lawyers exercising their liberal profession.

Chapter II focuses on general considerations on the historical perspective of criminal liability. In the same chapter, I discussed professional secrecy and the right to defence in what regards doctrine and judiciary practice (both domestic and European).

In Chapters III and IV, I investigated many comparative law notions in parallel with offences sanctioned in the Romanian legislation with a counterpart in the criminal codes of other countries.

To analyse the offences featured in the Romanian Criminal Code, I found it necessary to research regulations concerning those sanctioned by foreign legislations. I also considered the legal solutions within the landmark systems in the European criminal law space (the French, Italian, Spanish law and others) concerning the incrimination of criminal offences. I have to

mention here that their outline may be used (when applicable) to design and improve domestic regulations.

Throughout the thesis, I made various correlations and delimitations concerning diverse issues related to offences committed by lawyers. Sometimes, it was challenging to highlight parallels at the level of comparative law, determined by legislative differences.

The legislative regulations within most European countries have been improving continually, but some of the shortcomings are still to be solved indefinitely. It is hard to imagine a *punctus terminus* of justice reforms, considering the dynamics and complexity of socioeconomic life. The purpose is to find solutions leading to a more effective legislative system and the protection of the fundamental rights of defendants.

Beyond the enhancement of the Romanian criminal legislation, it is essential to take into account the current regulation currents within the landmark legal systems of the European criminal law and the legislations of other countries. An analysis of the aspects mentioned above would contribute to the development and improvement of domestic regulations.

The jurisprudence assessment underlines the ever-greater fight to prevent and combat offences committed by lawyers. However, the negative evolution of such offences and the broader range of the criminal phenomenon prove that we need constant endeavours meant to improve the protection framework in this field.

The fight against corruption among lawyers (who should contribute to the delivery of justice) is a key element in the reliability of the Romanian justice system. If lawyers are brought to justice for their deeds, the public perception of the profession is more positive.

I do not claim to have carried out an exhaustive investigation, but I provided an overview of the criminal liability of lawyers from a comparative standpoint. Thus, I outlined a panoramic view of the topic, considering the degree of interest specific to the field. It may acquire legislative value because some *lege ferenda* proposals are worth considering in the law-making process within the exercise of the lawyer's profession. It also has a practical value, through the solutions proposed and the arguments brought in their support for different controversial issues within the practice. Lawyers and true democracy are two inseparable notions.